

przypadku czynnikiem tym był paciorkowiec z grupy „A“ *Lancefield*.

3. Ostry przebieg procesu chorobowego wskazywałby albo na wyjątkową wrażliwość norek na to schorzenie, albo na dużą zjadliwość wyhodowanego szczepu *Candida albicans*. Zjadliwość została stwierdzona w próbie biologicznej na królikach.

* * *

Składamy uprzejmie podziękowanie Doc. dr Janowi Alkiewiczowi za przeprowadzenie identyfikacji szczepu grzyba, która w zupełności pokrywa się z naszym rozpoznaniem.

Piśmiennictwo

- 1) Alexopoulos C: *Introductory Mycology*, London 1952; 2) Alkiewicz J.: *Grzybice skóry*, Warszawa 1955; 3) Benham: cyt. za 21; 4) Castellani: cyt. za 21; 5) Czarnocki J.: *Drożdżycza płuc u norek*. *Med. Wet.* Nr 1, 1956; 6) Drake: cyt. za 7; 7) Dubos R.: *Bacterial and Mycotic Infection of Man*, Philadelphia 1948; 8) Hopkins: cyt. za 21; 9) Jacobson: cyt. za 21; 10) Jones: cyt. za 21; 11) Klingman A.: *Are fungus infections increasing as a result of antibiotic therapy*. *Zentralblatt für Bakteriologie Parasitenkunde Infektionskrankheiten u. Hygiene. Ref. B.* 155. H. 15/17, 1955; 12) Kolle u. Hetsch *Experimentelle Bakteriologie und Infektionskrankheiten*, München — Berlin, 1952; 13) Kuprowski M.: *Badania histopatologiczne nad zakaźnym zapaleniem jelit ślepych i wątroby indyków (typholohepatitis infectiosa)*. *Roczn. Roln. T.* 67-E-1. 55; 14) Kuprowski M.: *O moniliazie u guszców i oenterohepatitis*. *Med. Wet.* Nr 4. 1956; 15) Langenbeck B.: cyt. za 21; 16) Martin: cyt. za 21; 17) Negroni: cyt. za 21; 18) Popow: cyt. za 2; 19) Robin: cyt. za 7; 20) Skinner: cyt. za 21; 21) Zinsser H.: *Textbook of Bacteriology*. New York, 1948; 22) Zlotnicki B.: *Moniliaza*. *Polski Tyg. Lek.* Nr 43. 1956; 23) Zopf: cyt. za 7.

X. БАЛЬБЕЖ, М. КУПРОВСКИ, Б. СЕЛИЦКА

ВЫДЕЛЕНИЕ ЯДОВИТОГО ШТАММА CANDIDA ALBICANS В ЭНЗООТИИ НОРОК

Резюме

Авторы описывают смертельный процесс энзоотии норок, во время которого удалось выделить ядовитый гриб *Candida (Monilia) albicans* и гемолитический стрептококк (группа A *Lancefield*). В анатомо-патологической картине на первый план выдвинулись кровоподтеки подкожной ткани, кровоизлияния в оболочке и корковом слое почек, фекусы бронхопневмонии и значительная гиперпластическая опухоль селезенки.

Гистопатологические исследования подтвердили присутствие гриба во внутренних органах.

H. BALBIERZ, M. KUPROWSKI, B. SELICKA

ISOLATION OF VIRULENT CANDIDA ALBICANS STRAIN IN THE COURSE OF LUTREOLA LUTREOLA ENZOOTIC

Summary

The authors describe a fatal case of *Lutreola lutreola* enzootic in the course of which virulent *Candida albicans (Monilia)* and haemolytic streptococcus (*Lancefield group A*) fungi could be isolated. Autopsy examinations revealed petechiae in the subcutaneous tissue, ecchymosis of the renal sac and cortex, bronchogenic pneumonia and extensive proliferative oedema of the spleen. Histological examinations confirmed the presence of fungus cells in the internal organs.

TADEUSZ BRODA, JÓZEF KRUCZEK HELENA LACH

Tarnów

Nowy Sącz

Kraków

Walka z gruźlicą bydła w województwie krakowskim

W celu zorientowania się, jakie jest nasilenie gruźlicy w poszczególnych rejonach województwa krakowskiego, służba weterynaryjna zapoczątkowała w oparciu o obowiązujące zarządzenia masowe badania na gruźlicę w gospodarstwach indywidualnych na terenie powiatu tarnowskiego i nowosądeckiego. Badania powyższe rozpoczęto w IV-tym kwartale 1954 r.; kontynuowano je do 1957 r. włącznie.

Podejmując badania rozpoznawcze na gruźlicę, służba weterynaryjna postawiła sobie za zadanie: ujawnienie krów zakażonych prątkiem gruźlicy, wyłączenie z obrotu mleka wolnorzynkowego pochodzącego od sztuk dotkniętych gruźlicą, eliminację z hodowli bydła reagującego dodatnio na tuberkulinę, wychów zdrowego potomstwa i tym samym podniesienie hodowli bydła, a ponadto zorientowanie się, jak ustosunkuje się ludność do wydawanych przez służbę wet. zaleceń odnośnie likwidacji sztuk dotkniętych gruźlicą.

Do projektu akcji zwalczania gruźlicy bydła w gospodarstwach indywidualnych odnośnie Prezydium Powiatowych Rad Narodowych ustosunkowały się zyczliwie i postawiły to zagad-

nienie na posiedzeniach Prezydium, na którym zagadnienie powyższe zreferował główny lek. wet. przy współudziale przedstawicieli W.Z.R. Zarządu Weterynarii. Tekst powziętych uchwał Prezydium o powszechnym obowiązku badania krów na gruźlicę został ogłoszony za pomocą afiszy. Akcja została przeprowadzona na spędach zgodnie z harmonogramem pracy dla poszczególnych ekip lekarzy wet. i objęła w okresie 3 lat na terenie powiatu tarnowskiego 15 miejscowości łącznie z miastem Tarnowem, na terenie powiatu nowosądeckiego 51 miejscowości łącznie z miastem Nowym Sączem.

Przy wyborze rejonów zwracano szczególną uwagę na miejscowości kuracyjne i letniskowe, oraz leżące w pobliżu miast z uwagi na domokrażny handel mlekiem.

Na terenie miasta Tarnowa przeprowadzono dodatkowe badania na gruźlicę innych gatunków zwierząt w 15 zagrodach, w których znajdowało się bydło dotknięte gruźlicą, a to: 28 świń, oraz 186 sztuk drobiu. Reakcja dodatnia wystąpiła u 1 świni oraz 18 sztuk drobiu w 5 zagrodach.

Na podstawie szczegółowych wykazów ilości bydła w poszczególnych rejonach sporządzonych przez Prezydium Gromadzkich Rad Narodowych, każdy właściciel posiadający krowę został imiennie wezwany do doprowadzenia jej celem przebadania w wyznaczonym miejscu, dniu i godzinie. Badaniem (tuberkulinizacją) objęto sztuki dorosłe.

Ludność ustosunkowała się do akcji na ogół życzliwie, o czym świadczy procent doprowadzonych do badania zwierząt, który na terenie powiatu tarnowskiego wyniósł 93,6% zaś na terenie powiatu nowosądeckiego 70,3%. Procent sztuk doprowadzonych do odczytywania wyników na terenie powiatu tarnowskiego wyniósł 97,6%, na terenie powiatu nowosądeckiego 91,4%.

W stosunku do właścicieli, którzy sztuk swych nie doprowadzili do badania, względnie kontroli wyników, wyznaczone były powtórne terminy badań.

Sztuki reagujące dodatnio zostały oznakowane przez wycięcie trójkąta w środku prawego ucha, co nie napotykało na sprzeciw ze strony właścicieli. Równocześnie właścicielom zwierząt dotkniętych gruźlicą, wydawano pisemne zalecenia odnośnie: sposobu postępowania ze zwierzętami zakażonymi, postępowania z mlekiem, racjonalnego wychowu młodzieży, oraz stosowania środków profilaktycznych. Właścicielom krow, u których wynik badania wypadł ujemnie, wydawano na ich życzenie zaświadczenia lekarsko-weterynaryjne zezwalające na sprzedaż mleka w handlu wolnorynkowym. Badania rozpoznawcze przeprowadzano na koszt posiadaczy zgodnie z obowiązującą taryfą opłat.

Akcja zwalczania gruźlicy w gospodarstwach indywidualnych cieszyła się powodzeniem, wywołała żywe zainteresowanie wśród ludności. W związku z tym zaobserwowano w terenie, że osoby kupujące bydło na targach zwracają uwagę na znakowanie, a kupujący mleko żądają od sprzedawców zaświadczeń lekarsko-weterynaryjnych stwierdzających stan zdrowotny krowy.

Stwierdzono stosunkowo często, że w gospodarstwach, w których przebywa człowiek chory na gruźlicę otwartą, krowy badane wykazały również reakcję dodatnią na tuberkulinę. Nadmienić należy, że Centrala Obrotu Zwierzętami Rzeźnymi opierając się na obowiązujących przepisach robi niejednokrotnie trudności w zakupywaniu w/w sztuk, co wpływa hamująco na likwidację sztuk zakażonych.

Wyniki badań poubojowych przeprowadzone w rzeźniach (m. Tarnów i Nowy Sącz) oraz w obwodach urzędowego badania tych powiatów, potwierdziły we wszystkich przypadkach gruźlicę sztuk dodatnio reagujących na tuberkulinę. U części sztuk zakażonych, których badania poubojowe przeprowadzane były na terenach nie objętych akcją, wyników badań nie ustalono.

Do akcji masowego zwalczania gruźlicy w gospodarstwach indywidualnych na terenie

miasta Tarnowa włączyła się powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, która objęła badaniem na gruźlicę 150 osób z 35 zagród, w których u bydła ujawniono gruźlicę. Z ogólnej ilości przebadanych osób stwierdzono otwartą formę gruźlicy u 3 osób o czym ludzie ci jak też ich otoczenie nie wiedziało. W powiecie nowosądeckim Służba Zdrowia nie włączyła się do w/w akcji.

Wyniki uzyskane z przebiegu akcji zwalczania gruźlicy na terenie województwa krakowskiego zainteresowały Wojewódzką Służbę Zdrowia, która wyraziła gotowość przystąpienia do współpracy, — między innymi przez zobowiązanie się prowadzenia badań laboratoryjnych nad identyfikacją typu zarzaka.

Dane statystyczne z przebiegu wymienionej akcji na terenie powiatu tarnowskiego i nowosądeckiego ilustrują niżej załączone tabele:

Powiat Tarnów

Miejscowość	Ilość krow w/g spisu	Ilość krow u których przeprowadzono tuberkulinizację	Doprowadzono do kontroli	Dodatnio reagowało	% zakażenia
1	2	3	4	5	6
R o k 1 9 5 5					
Tarnów m.	572	572	523	80	13,9%
Gumniska	92	92	92	3	3,2%
Rzędzin	318	318	318	55	17,2%
Świerczków	198	198	187	19	8,8%
Chyszów	149	149	137	22	14,7%
Klikowa	442	442	395	55	12,4%
razem	1.771	1.771	1.652	234	14,1%
R o k 1 9 5 6					
Zgłobice	164	164	164	15	9,0%
Koszyce W.	234	234	234	11	4,6%
Zbylitowska G.	225	225	225	11	4,8%
Tarnowiec	118	118	118	11	9,2%
Skrzyszów	644	644	644	28	4,3%
razem	1.385	1.385	1.385	76	5,5%
R o k 1 9 5 7					
Tuchów	703	591	191	18	4,1%
Woła Rzędz.	1.080	1.080	1.080	45	4,6%
Krzyż	550	511	511	10	2,2%
Zaczarnie	555	524	524	33	7,4%
razem	2.888	2.706	2.706	106	7,6%
Razem za okres 3 lat	6.044	5.862	5.743	416	7,2%

Najwyższy procent zakażeń wśród badanego bydła, bo 22% stwierdzono w miejscowości Zabełcze pow. Nowy Sącz, następnie w miejscowości Rzędzin pow. Tarnów 17,2%, — oraz w miejscowości Chyszów pow. Tarnów 14,7%. Stan taki był wyrazem źle utrzymanego, zabiedzonego materiału hodowlanego, a ponadto w miejscowościach Zabełcze i Chyszów znajdowały się państwowe gospodarstwa zakażone w 100% gruźlicą.

Powiat Nowy Sącz

Rejon PZLZ	Ilość krów w/g spisu	Ilość krów u których przeprowadzono tuberkulinizację	Doprowadzono do kontroli	Dodatnio reagowało	% zakażenia
1	2	3	4	5	6
N. Sącz	3.175	2.261	2.080	219	10,5%
Grybów	1.120	680	607	19	3,1%
Krynica	2.107	1.477	1.296	66	5,0%
Stary Sącz	794	714	619	29	4,5%
razem	7.196	5.132	4.602	333	7,2%
R o k 1 9 5 6					
N. Sącz	2.663	1.805	1.740	132	7,0%
Krynica	345	236	209	30	14,1%
razem:	3.008	2.041	1.949	162	8,3%
R o k 1 9 5 7					
N. Sącz	198	140	134	3	2,2%
Razem za okres 3 lat	10.402	7.313	6.685	498	7,4%

Stosunkowo wysoki procent nasilenia gruźlicy w mieście Tarnów i N. Sącz tłumaczy się alkierzowym chowem bydła.

Projektowane plany utworzenia rejonów wolnych od gruźlicy w miejscowościach o najniższym procencie zakażenia nie zostały ostatecznie zakończone.

Zapoczątkowana akcja zwalczania gruźlicy u bydła w gosp. indywidualnych na terenie obu powiatów zainteresowała inne Prezydium Powiatowych Rad Narodowych, które domagały się przeprowadzenia jej na swoim terenie. Badania powyższe rozpoczęła w IV kwartale 1957 r. służba wet. powiatu nowotarskiego.

Opisana powyżej akcja była dużym osiągnięciem dla służby wet. województwa krakowskiego, ponieważ do roku 1954 badania na gruźlicę przeprowadzano wyłącznie w gospodarstwach państwowych. Walka ta natrafiała na duże trudności związane z brakiem możliwości izolacji sztuk zakażonych, z nierespektowaniem zarządzeń lekarsko-weterynaryjnych przez kierowników gospodarstw, którzy często na pierwszym planie stawiali sprawy związane z wykonaniem planów produkcyjnych, w dalszej zaś kolejności sprawy związane ze stanem zdrowotnym bydła. Jednym z wielu przykładów może być gospodarstwo P.S.K. Chyszów pow. Tarnów, które wprowadziło do obory zakażonej gruźlicą i brucelozą krowy pochodzące z obory zdrowej w celu podniesienia produkcji mleka.

Reasumując całość przeprowadzonej akcji zwalczania gruźlicy bydła w gospodarstwach indywidualnych na terenie województwa kra-

kowskiego, w oparciu o wyniki z terenu powiatów tarnowskiego i nowosądeckiego stwierdzić należy, że akcja wymieniona była celową, pozwoliła ustalić faktyczny stan nasilenia gruźlicy w miejscowościach objętych badaniem, — wzbudziła żywe zainteresowanie wśród rolników ze względu na chęć posiadania zdrowego bydła oraz obawę przed zarażeniem się ludzi, zahamowała na targach kupno bydła zakażonego, które zostało w wyniku badania odpowiednio oznakowane, oraz przyspieszyła eliminację z hodowli sztuk dotkniętych gruźlicą w miejscowościach objętych badaniem, a hodowli nie przyniosła żadnego uszczerbku.

Potwierdzeniem zrozumienia doniosłości akcji zwalczania gruźlicy bydła są dane statystyczne służby wet. z rejonów objętych akcją, w których stwierdzono, że:

a) na terenie powiatu nowosądeckiego na łączną ilość 498 sztuk reagujących dodatnio na tuberkulinę w latach 1955—1957 r. — usunięto z hodowli na ubój 336 sztuk, co stanowi 62,3%.

b) na terenie powiatu tarnowskiego na łączną ilość 310 sztuk reagujących dodatnio w latach od 1955 do 1956 r. usunięto do dnia 31.XII. 1957 r. 238 sztuk co stanowi 76,7%.

Stwierdzono, że w stosunku rocznym średnio 10% bydła zostaje sprzedane na rzeź, — natomiast sztuk reagujących dodatnio stwierdzono przeciętnie 8%.

Osiągnięte w akcji wyniki pozwalają na wyśnięcie następujących wniosków:

1. Uzupełnić dotychczasowe przepisy o zwalczaniu gruźlicy bydła i rozszerzyć je na gospodarstwa indywidualne.

Masową akcją zwalczania gruźlicy na obszarze całego kraju rozpocząć od województw o najniższym procencie zagruźliczenia. W wytypowanych województwach wprowadzić przymusową akcję badania całego pogłowia w przeciągu trzech lat, z dwukrotnym powtórzeniem badania przez następne 6 lat.

Radykalną likwidację sztuk zakażonych przeprowadzić w rejonach, w których procent zagruźliczenia nie przekracza 10%.

2. Akcję zwalczania gruźlicy bydła powiązać z akcją zwalczania gruźlicy u ludzi.

3. W oborach, względnie zagrodach zakażonych objąć walką z gruźlicą także i inne gatunki zwierząt domowych.

4. Kontraktację zwierząt zarodowych przeprowadzać tylko w zagrodach uznanych za wolne od gruźlicy.

5. Utworzyć komórkę dysponującą centralnym funduszem do walki z gruźlicą.

6. Ustalić odszkodowania za sztuki zakażone gruźlicą.